

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра судової медицини, медичного правознавства
імені заслуженого професора М.С. Бокаріуса

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

доцент І.В. Лещина

“ 02 ” вересня 2020 року

СИЛАБУС

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Правознавство та медичне законодавство»
(заочна форма навчання)

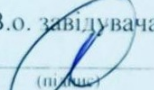
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітня програма підготовки фахівців
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Програма навчальної дисципліни
затверджена на засіданні кафедри судової
медицини, медичного правознавства ім.
засл. проф. М.С.Бокаріуса

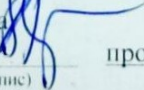
Протокол від
“02” вересня 2020 року № 11

В.о. завідувача кафедри проф. О.В. Дунасв
(прізвище та ініціали)

“02” вересня 2020 року

Схвалено методичною комісією
з проблем хірургічного профілю

Протокол від
“02” вересня 2020 року № 1

Голова проф. В.О. Синливій
(прізвище та ініціали)

“02” вересня 2020 року

Розробники силабусу:

В.о. завідувача кафедри судової медицини, медичного правознавства ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, д.мед.н, професор **О.В. Дунаєв**

Хижняк Володимир Володимирович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса к. мед.н.,

Кривенко Олександр Іванович. – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса к. юр. н.,

Бондаренко Владислав Вікторович – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса к. мед.н.,

Стащак Анжела Юріївна. – доцент кафедри судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса к. юр. н.,

Дані про викладача, що викладає дисципліну

Прізвище, ім'я по батькові викладача	Хижняк Володимир Володимирович
Інформація про викладача	Професійні інтереси: судова медицина, правознавство, медичне право України Профайл викладача: http://31.128.79.157:8083/user/profile.php?id=877
Контактний тел.	057-755-16-95 +38(098) 647-76-62
E-mail:	vv.khyzhniak@kntmu.edu.ua
Інформація про консультації: <u>очні консультації</u> розклад:	кожний четвер з 15.00 до 17.00 год.
місце проведення:	м. Харків, вул. Тринклера 6, НДІ гігієни праці та професійних захворювань, кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса (3-й поверх)
<u>он-лайн консультації</u>	за попередньою домовленістю, http://31.128.79.157:8083/mod/bigbluebuttonbn/view.php?id=37924
Локація	вул. Тринклера 6 https://goo.gl/maps/v6bFs5yZonFD77zcA

Інформація про дисципліну

1. Опис дисципліни

Курс – 1.

Конкретний семестр/навчальний рік – осінній/весняний /2020-2021.

Обсяг дисципліни - загальна кількість кредитів ECTS – 3,0, у тому числі:

лекції – 2 години, практичні заняття – 6 годин, самостійна робота (СРС) – 82 години.

Загальна характеристика дисципліни..

Правознавство – суспільна наука, що вивчає право як особливу систему соціальних норм, правові форми організації та діяльності держави і політичної системи суспільства загалом. Формування громадянського суспільства в сучасній Україні потребує виховання компетентних, відповідальних, свідомих громадян. Право врегульовує найважливіші сфери суспільного життя, визначає поведінку особи в тій чи іншій ситуації, тому обізнаність у праві є виявом елементу загальної культури, сприяє кращому використанню та захисту кожним громадянином своїх прав і виконанню обов'язків. Адже сьогодні без належного рівня правових знань і навиків неможлива свідома участь людини у правовому житті.

Медичне законодавство вивчає нормативно-правову базу у галузі охорони здоров'я, зокрема, закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (1992 р.), постанови Верховної ради, Кабінету міністрів, офіційні документи МОЗ України щодо правової регламентації медичної діяльності, права і обов'язки медичних працівників, юридичну відповідальність суб'єктів правовідносин в медичній галузі тощо.

2. Мета та завдання дисципліни:

Метою вивчення дисципліни є фахова підготовка здобувачів вищої освіти в напрямку формування і розвитку їхньої компетентності в галузі загального та медичного права, отримання необхідного обсягу теоретичних медико-правових знань і практичних навиків у сфері охорони здоров'я, оволодіння достатнім рівнем правової культури та правової свідомості для збереження балансу взаємин між суб'єктами медичних правовідносин і дотримання прав людини в сфері охорони здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання здобувачами вищої освіти знань навичок і компетентностей у питаннях розвитку держави і права, положень Конституції України, що стосуються організації суспільного життя, прав і обов'язків громадянина, юридичної регламентації медичної діяльності в Україні; конституційного регулювання прав людини у сфері охорони здоров'я; вивчення загального і спеціального законодавства у сфері охорони здоров'я; знання видів юридичної відповідальності за професійні правопорушення в медичній галузі; прав й обов'язків суб'єктів медичних правовідносин (пацієнтів, медичних працівників, законних представників пацієнта тощо); кваліфікація дефектів надання медичної допомоги; ятрогенної патології та її медико-правового значення; механізмів контролю якості медичної допомоги; особливостей правового забезпечення населення лікарськими засобами.

3. Статус дисципліни – обов'язкова.

Формат дисципліни – *змішаний*, передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами дистанційного навчання, за допомогою комп'ютерної графіки, аудіо та відео, інтерактивних елементів, он-лайн консультування, з використанням платформ Moodle, Zoom, Google Meet.

4. Методи навчання:

4.1. Вербальні методи – лекція, бесіда (консультування, опитування).

4.2. Наочні методи – відео-презентація, презентація, ілюстрація, таблиця.

4.3. Практичні методи – робота в групах, робота в парах, тестові завдання, ситуаційні завдання, кейс-метод, самостійна робота, мозковий штурм.

5. Рекомендована література:

1. Стеценко С.Г., Стеценко В.Ю., Сенюта І.Я. Медичне право України: Підручник / За заг. ред. д.ю.н., проф. С.Г. Стеценка. – К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507 с.
2. Берн І., Езер Т., Коен Дж., Оверал Дж., Сенюта І. Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник / За наук. ред. І. Сенюти. – Львів : Вид-во ЛОБФ «Медицина і право», 2012. – 576 с.
3. Ольховський В.О. Медичне правознавство: навчально-методичні рекомендації/ В.О.Ольховський, В.В.Хижняк, – Харків: СПД ОФ Бровін О.В., 2011, - 44 с.
4. Судова медицина. Медичне законодавство: підручник у 2 кн./ М.В. Банчук, В.Ф. Москаленко, Б.В. Михайличенко та ін. – Кн. 2 Медичне правознавство. Правова регламентація лікарської діяльності. – К.: ВСВ «Медицина», 2011. – 496 с.
5. Майданик Р. А. Медичне право в системі права України : навчально-практичний посібник / Р.А. Майданик. – К. : Алерта, 2013.
6. Алма-Атинська Декларація. ВООЗ, від 06.09.1978 р. [Електронний ресурс]. – <http://www.euro.who.int/ru/publications/policy-documents/declaration-of-alma-ata>
7. Декларація про медичну допомогу, орієнтовану на пацієнта / Міжнародний альянс організацій пацієнтів, від 24.02.2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.patientsorganizations.org>.
8. Хартія про право на охорону здоров'я / Міжнародний союз юристів. Генеральна асамблея МСЮ, від 31.08.2005 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.uianet.org/documents/quia/resolutions/Sante4Gb.pdf>
9. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
10. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/55-12>.
11. Акт проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>.
12. Кримінальний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
13. Кримінально-виконавчий кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 11.07.2003 р. № 1129-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>.
14. Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16.01.2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
15. Цивільний процесуальний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.
16. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Верховна Рада УРСР; Кодекс України від 07.12.1984 р. № 8073-Х [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
17. Кодекс адміністративного судочинства України: Верховна Рада України; Кодекс України від 06.07.2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
18. Сімейний кодекс України: Верховна Рада України; Кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III [Електронний ресурс]. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>

19. Кодекс цивільного захисту: Верховна Рада України; Кодекс України від 02.10.2012 р. № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
20. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
21. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
22. Про Вищу раду юстиції: Закон України від 15.01.1998 р. (редакція від 18.03.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/22/98%D0%B2%D1%80>.
23. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
24. Про Національну поліцію: Закон України від 02.11.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>.
25. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. (редакція від 05.02.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.
26. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 р. (редакція від 12.06.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
27. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Верховна Рада України; Закон від 05.07.2012 р. № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
28. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05.03.1998 р. [Електронний ресурс]. –: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/183/98%D0%B2%D1%80>.
29. Про Кабінет міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/794-18/page>.
30. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. (редакція від 01.08.2003 р.) [Електронний ресурс]. –: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>.
31. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 06.04.2000 р. (редакція від 13.10.2010 р.) [Електронний ресурс].: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1647-14>.
32. Про правонаступництво України: Закон України від 12.09.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1543-12>
33. Про громадянство України: Закон України від 18.01.2001 р. (редакція від 03.08.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>.
34. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005 р. [Електронний ресурс].: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.
35. По порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21.01.1994 року (редакція від 01.01.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>
36. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.
37. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 08.07.2011 р.–: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>.
38. Про імміграцію: Закон України від 07.06.2001 р. (редакція від 15.10.2011 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>.
39. Про закордонних українців: Закон України від 04.03.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>.
40. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23.04.1991 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.

41. Про військовий обов'язок та військову службу: Закон України від 25.03.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>.
42. Про громадські об'єднання: Закон України від 11.08.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>.
43. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. (редакція від 31.12.2011 р.) [Електронний ресурс]. –: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96%D0%B2%D1%80>.
44. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
45. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 р. [Електронний ресурс]. –: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>.
46. Про національні меншини: Закон України від 25.06.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2494-1237>.
47. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав дитини: Закон України від 23.12.1997 р. : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>.
48. Про Рахункову палату: Закон України від 11.07.1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80>.
49. Регламент Верховної Ради України: затверджено Законом України від 10.02.2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>.
50. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 04.04.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/116/95%D0%B2%D1%80>.
51. Про статус народного депутата України: Закон України від 17.11.1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>.
52. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17.11.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>.
53. Про місцеві вибори: Закон України від 14.07.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/595-19/page>
54. Про вибори Президента України: Закон України від 05.03.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/474-14>.
55. Етичний кодекс лікаря України прийнятий Всеукраїнським з'їздом лікарських організацій та X З'їздом Всеукраїнського лікарського товариства (ВУЛТ) від 27.09.2009 р.

6. Пререквізити та кореквізити дисципліни

Передувати цій дисципліні має вивчення наступних дисциплін – історія України, історія медицини, філософія, медична психологія, правознавство, судова медицина, соціальна медицина та організація охорони здоров'я.

7. Результати навчання

Знати свої громадські права та обов'язки. Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї. Здатність донести всім свою громадську та соціальну позицію. Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність.

Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань. Вміти визначити мету та завдання, бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків. Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків. Відповідати за якісне виконання поставлених завдань.

В результаті навчання студент повинен **знати** понятійно-категоріальний апарат у галузях права України, джерела галузей права України, тенденції нормотворення й державної політики у сфері охорони здоров'я, механізми здійснення прав та обов'язків суб'єктів медичних правовідносин, правові умови провадження окремих видів медичної практики та їх правове регулювання, державно-правові гарантії та механізми захисту прав людини у сфері охорони здоров'я, дефекти надання медичної допомоги, їх правову кваліфікацію, види юридичної відповідальності за правопорушення у сфері охорони здоров'я, юридичну практику в галузі

медичного права. В результаті навчання студент повинен *вміти* самостійно працювати із законодавством України та міжнародними і регіональними стандартами у сфері охорони здоров'я, готувати необхідні правові документи, використовувати арсенал експертиз і механізми контролю якості медичної допомоги, усвідомлювати наслідки професійної діяльності медичних працівників, аналізувати правову природу медичної допомоги. В результаті навчання студент повинен оволодіти наступними *навичками*: реалізовувати свої права та обов'язки, захищати свої права та законні інтереси з посиланням на законодавство України, здійснювати пошук потрібних правових норм, усно та письмово, логічно правильно обґрунтовувати правові явища і процеси, роботати з текстами основних нормативних законодавчих актів.

Зміст навчальної дисципліни

Назва теми	Кількість годин, з них			
	усього	аудиторних		СРС
		лекції	практичні заняття	
Розділ I. Загальні положення права України				
Тема 1. Основи загальної теорії держави	2	-	-	2
Тема 2. Основи загальної теорії права	2	-	-	2
Тема 3. Конституційне право – провідна галузь права України	4,5	-	0,5	4
Тема 4. Основи конституційного процесуального права	2	-	-	2
Тема 5. Формування і розвиток державно-правової думки в Україні	2	-	-	2
Тема 6. Місце і роль держави в політичній системі суспільства	2	-	-	2
Тема 7. Народовладдя: поняття і форми прояву	2	-	-	2
Тема 8. Правова свідомість і правова культура	2	-	-	2
Тема 9. Реалізація та тлумачення норм права	2	-	-	2
Тема 10. Засади територіального устрою та місцевого самоврядування	2	-	-	2
Тема 11. Правова і правомірна поведінка	2	-	-	2
Тема 12. Правові стимули та обмеження	2	-	-	2
Тема 13. Держава, право та громадянин	2,5	0,5	-	2
Тема 14. Основи правового статусу людини та громадянина в Україні	2	-	-	2
Тема 15. Правоохоронні та правозахисні органи в Україні	2	-	-	2
Тема 16. Основи адміністративного права України	2,5	-	0,5	2
Тема 17. Основи фінансового і податкового права України	2	-	-	2

Тема 18. Основи цивільного права України	2,5	-	0,5	2
Тема 19. Основи сімейного права України	2,5	-	0,5	2
Тема 20. Основи трудового права України	2,5	-	0,5	2
Тема 21. Основи кримінального права та процесу України	4,5	-	0,5	4
Розділ II. Медичне законодавство України				
Тема 22. Медичне право України в системах права і законодавства.	4,5	-	0,5	4
Тема 23. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	4,5	0,5	-	4
Тема 24. Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	4,5	-	0,5	4
Тема 25. Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	4,5	-	0,5	4
Тема 26. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	4,5	0,5	-	4
Тема 27. Дефекти надання медичної допомоги.	4,5	-	0,5	4
Тема 28. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я.	4,5	0,5	-	4
Тема 29. Правове регулювання надання медичної допомоги в Україні.	4,5	-	0,5	4
Тема 30. Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.	4,5	-	0,5	4
Усього годин	90	2	6	82
Кредитів ECTS – 3,0				

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ за/п.	Назва теми	Кількість годин
1.	Держава, право та громадянин. Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні. Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин. Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я.	2
Усього:		2

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

за/п.		годин
1.	Конституційне право – провідна галузь права України	0,5
2.	Основи адміністративного права України	0,5
3.	Основи цивільного права України	0,5
4	Основи сімейного права України	0,5
5	Основи трудового права України	0,5
6	Основи кримінального права та процесу України	0,5
7	Медичне право України в системах права і законодавства.	0,5
8	Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	0,5
9	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	0,5
10	Дефекти надання медичної допомоги.	0,5
11	Правове регулювання надання медичної допомоги в Україні.	0,5
12	Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.	0,5
Усього годин		6

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

№ за/п.	Назва теми	Кількість годин
Розділ I. Загальні положення позитивного права України		
1.	Основи загальної теорії держави	2
2.	Основи загальної теорії права	2
3.	Конституційне право – провідна галузь права України	4
4.	Основи конституційного процесуального права	2
5.	Формування і розвиток державно-правової думки в Україні	2
6.	Місце і роль держави в політичній системі суспільства	2
7.	Народовладдя: поняття і форми прояву	2
8.	Правова свідомість і правова культура	2
9.	Реалізація та тлумачення норм права	2
10.	Засади територіального устрою та місцевого самоврядування	2
11.	Правова і правомірна поведінка	2
12.	Правові стимули і обмеження	2
13.	Держава, право та громадянин	2

14.	Основи правового статусу людини та громадянина в Україні	2
15.	Правоохоронні та правозахисні органи в Україні	2
16.	Основи адміністративного права України	2
17.	Основи фінансового і податкового права України	2
18.	Основи цивільного права України	2
19.	Основи сімейного права України	2
20.	Основи трудового права України	2
21.	Основи кримінального права та процесу України	4
Розділ II. Медичне законодавство України		
22	Медичне право України в системах права і законодавства.	4
23	Юридична регламентація системи охорони здоров'я в Україні.	4
24	Правова природа медичної допомоги і медичної послуги. Договір про надання медичних послуг.	4
25	Система прав людини у сфері охорони здоров'я. Особисті немайнові права людини у сфері охорони здоров'я.	4
26	Правовий статус суб'єктів медичних правовідносин.	4
27	Дефекти надання медичної допомоги.	4
28	Юридична відповідальність у сфері охорони здоров'я.	4
29	Правове регулювання надання медичної допомоги в Україні.	4
30	Правове регулювання надання медичної допомоги уразливим верствам населення.	4
Усього:		82

Політика та цінності дисципліни

Вимоги дисципліни.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувачів вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час проведення практичних занять заохочується активна участь студентів під час обговорення дискусійних питань. Здобувачі вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та схильність змінювати свою позицію під впливом доказів,

- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Відвідування занять та поведінка.

Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим. Якщо студенти та студентки пропустили заняття, то їх необхідно відпрацювати. Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається щоденно з 15.00 до 17.00 на кафедрі, згідно графіку на інформаційному стенді. Відпрацювання передбачає усне опитування, вирішення письмових або комп'ютерних тестів об'ємом до 20-30 тестових завдань. Відпрацювання пропущених лекцій відбувається шляхом написання реферату від руки об'ємом до 10 сторінок на аркушах формату А4. Реферат повинен бути написаний з посиланням на джерела літератури та переданий викладачу. Якщо у студентів/-ок виникають запитання, то можна звернутися до викладача особисто, он-лайн або за електронною поштою.

Під час лекції бажано вести конспект та зберігати достатній рівень тиші, можливо ставити запитання. До проведення практичних занять студенти повинні підготуватися за темою заняття, приймати участь у дискусії, ставити запитання, висловлювати свою точку зору. Під час обговорення необхідно зберігати повагу до колег, толерантність до їх досвіду, сприйнятливість та неупередженість, здатність до конструктивної критики, посилання на джерела літератури, спиратися на власні емоції та думки.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття.

Під час занять заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.

Використання електронних гаджетів.

Використання електронних гаджетів є основним і потужним інформаційним джерелом до вивчення курсу, адаптивним до сучасних вимог і сприяє входженню в сучасний європейський освітній простір. Гаджети забезпечують постійний зворотній зв'язок: «викладач-студент», «студент-студент», «студент-група студентів».

Політика щодо академічної доброчесності.

Кафедра судової медицини, медичного правознавства імені заслуженого професора М.С.Бокаріуса підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами.

Організація інклюзивного навчання в закладах вищої освіти здійснюється згідно з наказом ХНМУ № 203 від 22.06.2018 «Про затвердження порядку супроводу (надання допомоги) осіб з обмеженими фізичними можливостями, громадян похилого віку, інших маломобільних груп населення під час перебування на території (в приміщеннях) ХНМУ.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни (активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи).

Протягом вивчення дисципліни студент зобов'язаний:

- відвідувати практичні заняття та лекції;
- вести конспекти практичних занять;
- приймати участь у роботі на заняттях;
- виконувати семестрові завдання.

Заохочення та стягнення.

Додаткові бали (до 10 балів) передбачені за проведення наукової роботи на кафедрі, що передбачає публікацію тез у збірниках науково-практичних конференцій та виступ на студентських наукових конференціях із доповіддю та презентацією. Також враховується стендова доповідь на конференції. Відповідна кількість балів враховується викладачем групи та сумується поряд із загальною кількістю балів за поточну навчальну діяльність.

Техніка безпеки.

На першому занятті буде роз'яснено основні принципи охорони праці на кафедрі шляхом проведення інструктажу. Очікується, що кожен повинен знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо. Після проведення інструктажу кожен студент повинен поставити підпис у журналі інструктажу кафедри з охорони праці. Студенти та студентки повинні бути присутніми в аудиторіях кафедри під час занять у медичному одязі (медичний халат, медичний костюм).

Порядок інформування про зміни у силабусі та ін.

Силабус навчальної дисципліни потрібно щорічно оновлювати в частині всіх компонентів, крім місії (цілей) і програмних навчальних результатів.

Підставою для оновлення силабусу можуть виступати:

- ініціатива і пропозиції гаранта освітньої програми та / або викладачів дисципліни;
- ініціатива здобувачів вищої освіти шляхом звернення до гаранта освітньої програми;
- ініціатива роботодавців;
- результати оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації силабусу

Політика оцінювання

Система оцінювання та вимоги.

Формою оцінки дисципліни є *залік*, який базується на результатах поточної навчальної діяльності та підсумкового контролю.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті з кожної навчальної теми у формі усного опитування, тестування, бесіди студентів із заздалегідь визначених питань, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань. Під час оцінювання кожної теми здобувачу виставляється оцінка за традиційною 4-бальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно». Після останнього заняття визначають середню арифметичну від суми усіх оцінок та перераховують у бали за допомогою таблиці коефіцієнтів, відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності при Європейській кредитно-трансферній системі організації навчального процесу (Наказ ХНМУ № 52 від 23.02.2016 р.). При цьому максимальна кількість балів, що присвоюється за поточну навчальну діяльність, може скласти 200 балів, мінімальна кількість – 120 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному практичному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумкового контролю.

Оцінювання підсумкового контролю проводиться на останньому підсумковому занятті та складається з 30 тестових комп'ютерних завдань (критерій оцінювання - 90,5 % правильних відповідей, «склав», «не склав»). До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які набрали за поточну навчальну діяльність не менше 120 балів та не мають заборгованості у вигляді пропущених занять, лекцій або незадовільних оцінок. Якщо сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни складає від 120 до 200 балів, то, за умови успішного складання підсумкового контролю, студенту/ки зараховується залік з дисципліни. Викладач виставляє студенту відповідну кількість балів у залікову книжку та виставляє відмітку «зараховано», після чого заповнює відомість успішності з дисципліни. Якщо студент/ка не склали підсумковий контроль на підсумковому занятті, то призначається дата перескладання підсумкового контролю в зручний час. Особам, що не виконали вимоги навчальних програм дисциплін виставляється оцінка «незадовільно».

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

**Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою,
чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ЄCTS**

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄCTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Ліквідація академічної заборгованості.

Відпрацювання пропущених занять з будь-яких причин є обов'язковим для всіх студентів, незалежно від джерел фінансування навчання. Відпрацювання занять впродовж 1 місяця після їх пропуску, здійснюються без дозволу деканату на безоплатній основі, незалежно від причин пропуску. Студенти зобов'язані відпрацювати пропущені заняття до початку екзаменаційної сесії, крім випадків надання індивідуального графіку в установленому в Університеті порядку.

Заняття, що були пропущені з поважних причин відпрацьовуються безкоштовно в будь-який термін за дозволом деканату.

Відпрацювання здійснюються черговому викладачу кафедри, згідно з графіком чергувань на інформаційному стенді кафедри.

Відпрацювання практичних занять передбачає усне опитування, вирішення письмових або комп'ютерних тестів об'ємом до 20-30 тестових завдань.

Відпрацювання пропущених лекцій відбувається шляхом написання реферату від руки об'ємом до 10 сторінок на аркушах формату А4. Реферат повинен бути написаний з посиланням на джерела літератури та переданий особисто викладачу. Якщо у здобувачів виникають запитання, то можна звернутися до викладача особисто, он-лайн або за електронною поштою.

Відмітка про відпрацювання заноситься викладачем до журналу обліку відпрацювань пропущених занять (Ф. У-04). Позитивна оцінка про відпрацювання заноситься до журналу обліку роботи академічної групи (Ф. У-5.01.2.Б).

Відпрацювання незадовільних оцінок, отриманих студентом на навчальному занятті, є обов'язковим. Відпрацювання отриманої студентом при поточному контролі незадовільної оцінки здійснюється безкоштовно своєму викладачу.

Контрольні питання, завдання до самостійної роботи

1. Поняття, суть, функції і соціальне призначення держави.
2. Поняття, ознаки і функції права. Поняття і структура норми права.
3. Джерела права. Система права.
4. Державне регулювання охорони здоров'я і медичної діяльності як функція держави.
5. Предмет і метод медичного права. Функції і принципи медичного права.

- Джерела медичного права.
6. Суб'єкти та об'єкти медичного права.
 7. Виникнення права на життя людини.
 8. Право на здоров'я.
 9. Право людини на особисту недоторканність, свободу та гідність.
 10. Рівні соціального регулювання медичної діяльності.
 11. Роль і значення лікарської етики і деонтології. Етичний кодекс українського лікаря.
 12. Право на життя і медична діяльність: питання співвідношення.
 13. Міжнародно-правові стандарти у сфері охорони здоров'я.
 14. Конституційне регулювання права людини на охорону здоров'я в Україні.
 15. Управління у сфері охорони здоров'я. Державний контроль і нагляд у сфері охорони здоров'я.
 16. Поняття медичної допомоги та її види за законодавством України. Медична допомога і медична послуга: співвідношення понять.
 17. Поняття гарантованого мінімуму медико-санітарної допомоги та його обсяг.
 18. Права людини у сфері охорони здоров'я.
 19. Поняття пацієнта та його правовий статус.
 20. Інформована згода на медичне втручання.
 21. Лікарська таємниця.
 22. Медичні працівники як суб'єкти правовідносин охорони здоров'я, їх права та обов'язки.
 23. Правове регулювання медичних експертиз.
 24. Правове забезпечення охорони дитинства в Україні.
 25. Правове регулювання трансплантації і донорства в Україні.
 26. Правові питання забезпечення населення лікарськими засобами.
 27. Правове регулювання проведення медико-біологічних експериментів в Україні.
 28. Правове регулювання надання психіатричної допомоги.
 29. Юридичні аспекти профілактики та лікування інфекційних хвороб, ВІЛ/СНІДу, туберкульозу.
 30. Правові проблеми абортів.
 31. Евтаназія та її види.
 32. Юридична оцінка несприятливих результатів лікування хворих.
 33. Лікарські помилки.
 34. Нещасні випадки.
 35. Проведення експертизи дефектів надання медичної допомоги.
 36. Ятрогенна патологія: визначення, актуальність і основні причини виникнення ятрогеній; класифікація ятрогеній, місце ятрогенної патології в структурі несприятливих результатів медичних втручань.
 37. Загальні питання юридичної відповідальності медичних працівників.
 38. Цивільно-правова відповідальність лікувально-профілактичних закладів.
 39. Адміністративна відповідальність медичних працівників.

40. Дисциплінарна відповідальність медичних працівників.
41. Матеріальна відповідальність медичних працівників.
42. Кримінальна відповідальність за вчинення професійних злочинів.
43. Медичне право України як правове утворення: поняття, завдання, предмет
44. Медичні правовідносини: поняття, види і склад. .
45. Загальна характеристика законодавчого забезпечення охорони здоров'я в Україні.
46. Права пацієнтів за регіональними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини.
47. Права медичних працівників за регіональними актами у сфері охорони здоров'я і прав людини..
48. Конституційне регулювання охорони здоров'я в Україні.
49. Роль і значення рішень Європейського суду з прав людини у сфері охорони здоров'я, в системі законодавства про охорону здоров'я України, а також документів національних судових інстанцій.
50. Заклад охорони здоров'я України як суб'єкт господарювання.
51. Ліцензування й акредитація закладів охорони здоров'я.
52. Загальні положення про страхування у сфері охорони здоров'я: поняття, принципи страхування, суб'єкти, об'єкти та зміст страхових правовідносин.
53. Добровільне медичне страхування: стан законодавчого закріплення і практика застосування.
54. Поняття та ознаки медичної допомоги (якісна, кваліфікована, доступна, безоплатна).
55. Право на медичну допомогу за законодавством України.
56. Медична послуга як об'єкт медичних правовідносин.
57. Договір про надання медичних послуг: поняття, загальна характеристика та особливості виконання.
58. Договірна відповідальність у сфері охорони здоров'я.
59. Поняття договору про медичне обслуговування.
60. Права людини у сфері охорони здоров'я: поняття, класифікація, загальна характеристика.
61. Гарантії забезпечення прав людини у сфері охорони здоров'я.
62. Право людини на життя: поняття, зміст і загальна характеристика. Право на життя і медична практика: питання співвідношення.
63. Поняття та структура права людини на охорону здоров'я за законодавством України.
64. Право людини на медичну інформацію: загальна характеристика і правове забезпечення.
65. Право людини на медичну таємницю: загальна характеристика і правове забезпечення.
66. Право людини на згоду на медичне втручання.
67. Право на відмову від медичного втручання.
68. Порядок обробки персональних даних.
69. Поняття і види суб'єктів медичних правовідносин.
70. Пацієнт: дефініційний і класифікаційний підходи.
71. Загальна характеристика прав пацієнта.
72. Правове регулювання обов'язків пацієнта в Україні.
73. Морально-етичні засади взаємин «лікар-пацієнт».
74. Особливості правового статусу законних представників у сфері охорони здоров'я.
75. Медичний працівник та його правовий статус: понятійно-категоріальний апарат і класифікація.
76. Законодавче забезпечення і класифікація прав медичних працівників.
77. Правове регулювання професійних обов'язків медичних працівників.
78. Правовий статус лікуючого лікаря за національним законодавством.
79. Правопорушення у сфері охорони здоров'я як підстава для юридичної відповідальності у медичному праві: поняття, ознаки, склад.
80. Поняття та види юридичної відповідальності суб'єктів медичних правовідносин.
81. Особливості юридичної відповідальності пацієнтів за законодавством України.
82. Експертна діяльність у сфері охорони здоров'я: національне і зарубіжне законодавство.
83. Поняття, види і значення медичних експертиз в Україні.
84. Дефекти надання медичної допомоги: поняття і види.

85. Медична помилка та нещасний випадок.
86. Ятрогенна патологія: актуальність і основні причини виникнення.
87. Ускладнення за результатами медичних втручань та їх правові наслідки.
88. Контроль якості медичної допомоги: поняття, види, суб'єкти.
89. Особливості діяльності клініко-експертних комісій.
90. Загальна характеристика первинної медичної допомоги.
91. Загальна характеристика вторинної медичної допомоги.
92. Загальна характеристика третинної медичної допомоги.
93. Загальна характеристика екстреної медичної допомоги.
94. Загальна характеристика паліативної медичної допомоги.
95. Загальна характеристика медичної реабілітації.
96. Правовий статус лікаря первинної ланки.
97. Поняття та види донорства за законодавством України.
98. Правове регулювання проведення профілактичних щеплень в Україні.
99. Умови правомірності та порядок проведення медико-біологічних експериментів з участю людини.
100. Правове регулювання надання медичної допомоги особам похилого віку.
- 101.

Завдання до самостійної роботи. Опрацювання навчальної літератури, відповіді на контрольні питання з теми, вирішення тестових завдань і ситуаційних задач для самоконтролю.

**Гарант освітньої програми,
професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини № 2
та медсестринства, д.мед.н., професор _____ Т.В. Бездітко**

**В.о. завідувача кафедри
судової медицини, медичного правознавства
ім. засл. проф. М.С. Бокаріуса, професор _____ О.В. Дунаєв**